

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صور تجلسه کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار

کمیته حقوقی

رئیس کمیسیون: نوید امجد	تاریخ جلسه : ۱۴۰۲/۰۸/۰۹	محل نشست: اتاق بازرگانی تبریز	ساعت شروع : ۸:۳۰	ساعت اختتام : ۱۰:۳۰
----------------------------	----------------------------	----------------------------------	------------------	---------------------

اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی

دستور جلسه :

نقش امور حقوقی در بهره‌وری و بهبود فضای کسب و کار و تعالی جایگاه شرکت‌های دانش بنیان

صورت مذاکرات :

بیان مساله:

ماده ۱۵ قانون جهش تولید دانش بنیان بیان می‌دارد: «شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان یا اعضای هیات مدیره و مدیران عامل آنها، در موضوعات مرتبط با همان شرکت یا مؤسسه می‌توانند علاوه بر استفاده از وکلای دادگستری برای طرح هرگونه دعوا یا دفاع یا تعقیب دعوی مربوط و همچنین موارد مصرح در ماده (۳۵) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، از کارکنان خود با داشتن یکی از شرایط ذیل به عنوان نماینده حقوقی استفاده نمایند:

۱- دارا بودن یکی از مدارک کارشناسی یا بالاتر در رشته حقوق

۲- دو سال سابقه کار قضائی یا وکالت یا مشاوره حقوقی به شرط عدم محرومیت قبلی از اشتغال به قضاوت یا وکالت تبصره- ارائه معرفی نامه نمایندگی حقوقی به مراجع قضائی الزامی است.»

در جلسه صحن علنی مجلس در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۴۰۲ نمایندگان مجلس، ضمن بررسی طرح «تأمین مالی و جهش تولید از طریق اصلاح قوانین حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» در ماده ۲۱ این طرح، الحاقیه‌ای به شرح زیر را به تصویب رسانیدند:

«مفاد ماده ۱۵ قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۱ در خصوص کلیه اشخاص حقوقی خصوصی از قبیل مؤسسات، شرکت‌ها، بنگاه‌ها یا اعضای هیئت مدیره و مدیران عامل آن‌ها در موضوعات مرتبط با همان شرکت یا مؤسسه یا بنگاه لازم‌الاجرا خواهد بود.»

با این مصوبه تمام اشخاص حقوقی خصوصی می‌توانند در دعوی حقوقی به جای وکیل دادگستری، از نماینده حقوقی از بین کارکنان خود استفاده کنند. این موضوع موجب اعتراض کانون وکلای دادگستری شده و این کانون ابراز می‌دارد که نمایندگان حقوقی نمی‌توانند همچون وکلا، دفاع حرفه‌ای از موکل خود انجام دهند و همچنین احتمال می‌رود این کار تاثیر منفی بر بازار کار وکلا داشته باشد.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

آنچه که به عنوان محور جلسه کمیته حقوقی کمیسیون قرار گرفته است نه اختلاف بین قانون و کلا و مجلس در موضوع مذکور بلکه احراز و تاکید بر اهمیت و تاثیر مثبت وجود نماینده و مشاور حقوقی در کلیه مراحل کسب و کار و پیشگیری از تحمیل ضرر و زیان هم بر خود کسب و کار و هم بر مشتریان می باشد.

صورت مذاکرات و مصوبات جلسه به شرح زیر می باشد.

مهدی رنجبر آذربایجان، مسئول کمیته حقوقی کمیسیون:

در بدو تشکیل کمیسیون، جناب آقای نوید امجد، ریاست محترم کمیسیون با توجه به اهمیت مباحث حقوقی در کسب و کار، بر تشکیل کمیته حقوقی تاکید داشتند. به عقیده ایشان مباحث حقوقی بستر بسیار مهمی برای محیط کسب و کارها بوده و بایستی بررسی و شناسایی قوانین و مقررات محل کسب و کار در اولویت فعالیت های کمیسیون قرار گیرد.

از آنجایی که تمام امورات ایجاد شده در جامعه نیازمند بستر قانونی است، محیط کسب و کار نیز از این قاعده مستثنی نبوده و توجه به مباحث حقوقی و قوانین و مقررات در عرصه کسب و کار الزامی است.

اولین شاخص از ۱۰ شاخص فضای کسب و کار بانک جهانی، که توسط کارشناسان حقوقی تعیین شده است در رابطه با ایجاد کسب و کار است. دهمین شاخص مربوط به ورشکستگی و عواملی است که باعث از بین رفتن کسب و کار می شود. ۸ شاخص دیگر در رابطه با استمرار یک فعالیت کسب و کار است. بر این اساس، در یک محیط کسب و کار، شروع کسب و کار با سه چالش حقوقی مواجه است.

چالش اول در زمان شکل گیری کسب و کار به وجود می آید. در مرحله ای که باید نسبت به قوانین و اصول حقوقی آگاهی داشت تا از بروز مشکلات آتی جلوگیری شود.

دومین مرحله از چالش های حقوقی در بستر فعالیت و استمرار کسب و کار شکل می گیرد و در نهایت سومین مرحله در زمان مواجهه کسب و کار با ورشکستگی، عدم فعالیت و یا در زمان خاتمه کسب و کار ایجاد می شود. بنابراین اهمیت نگاه حقوقی به کسب و کار کاملاً مشهود است. اما متأسفانه فرهنگ استفاده از حقوقدان در بخش خصوصی جایگاهی ندارد و اکثر کسب و کارها در رابطه با مسائل حقوقی صرفاً به حضور یک وکیل بسنده می کنند. هدف از تشکیل جلسه، بررسی نقش امور حقوقی در فضای کسب و کار و استفاده از ظرفیت های حقوقی از مرحله ایجاد تا خاتمه کسب و کار است. لذا از حضار محترم خواهشمندیم در این خصوص نقطه نظرات خود را بیان کنند.

عزیز امن الهی، رئیس مرکز داوری اتاق تبریز: در باب ضرورت حضور نماینده و مشاور حقوقی در واحدهای صنعتی، مدیران واحدهای صنعتی به جای صرف انرژی در راستای توسعه تولید و ارتقا بهره‌وری، به دلیل ناآگاهی از قوانین و مقررات، درگیر مسایل قضایی می شوند. در صورتی که دریافت مشاوره های حقوقی از بروز مشکلات بسیاری پیشگیری کرده و باعث جلوگیری از هدر رفت منابع می شود.

از طرفی عدم استفاده از ظرفیت مشاوران حقوقی باعث ایجاد مشکلات بسیاری برای دستگاه های قضایی می شود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

پیشنهاد می‌کنم یکی دیگر از الزامات شروع فعالیت واحدهای تولیدی و ادامه فعالیت، معرفی نماینده و مشاور حقوقی باشد. همچنین ضرورت استفاده از مشاوران حقوقی فرهنگ‌سازی شده تا به تبع آن از وقوع بسیاری از مشکلات پیشگیری شود. از این رو خواهشمندیم ضمن تبیین اهمیت و ضرورت حضور نمایندگان حقوقی در واحدهای تولیدی و کارآفرینی خصوصاً در شرکت‌های دانش‌بنیان که مسأله مالکیت معنوی و صنعتی مطرح می‌شود، پیشنهادات جلسه جمع‌بندی شده و در اختیار دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی جهت بررسی و اقدامات لازم قرار گیرد.

سعید معبودی، رئیس دایره حقوقی اداره کل صمت استان: یکی از بزرگترین دغدغه‌های صنایع و معادن عدم وجود نماینده و مشاوران حقوقی است که با توجه به عدم آشنایی واحدهای تولیدی و شناخت کافی از مسائل حقوقی از قبیل انواع دستورالعمل‌ها، قوانین و مقررات باعث بروز مشکلات عدیده‌ای شده است. به منظور جلوگیری از مسائل و مشکلات آتی، وجود مشاور حقوقی الزامی است در این راستا می‌توان از ظرفیت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی نیز به عنوان کارشناسان حقوقی استفاده کرد.

شهرزاد محمد خانلی، کارشناس مسئول اداره کل امور اقتصاد و دارایی استان: درگاه ملی مجوزها تنها مرجع صدور مجوزهای کسب‌وکار در کشور است. این سامانه به منظور تسهیل در امور فعالین اقتصادی راه‌اندازی شده است. به طوری که در برخی موارد افراد بدون اظهار نظر یک سازمان یا ارگان نسبت به دریافت مجوز اقدام می‌کنند. الزام به معرفی نماینده حقوقی در کسب‌وکار بسیار منطقی ولی غیر ممکن به نظر می‌رسد. چرا که باعث ایجاد اختلال {و مانعی در تسهیل} صدور مجوز کسب‌وکار می‌شود.

مهدی رنجبر آذربایجان، مسئول کمیته حقوقی کمیسیون: هدف از تشکیل جلسه، تبیین ضرورت و اهمیت استفاده از ظرفیت حقوقی کارشناسان متخصص در کسب‌وکار است. فراهم کردن بستری به منظور فرهنگ‌سازی از اهداف کمیسیون می‌باشد. چه بسا در قانون، معرفی مشاور یا نماینده حقوقی الزامی بوده ولی چنانچه فرهنگ استفاده از حقوقدان در تمام مراحل کسب‌وکار خصوصاً در مرحله ایجاد و ثبت شرکت نباشد مانند برخی قوانین دیگر به دنبال دور زدن قانون خواهیم بود.

مهدی مهجوری، نماینده دایره حقوقی بانک سپه استان: در حال حاضر در اداره ثبت شرکت‌ها برای ثبت یک شرکت بسته به نوع فعالیت و شاخه فعالیت شرکت الزاماتی وجود دارد. به عنوان مثال چنانچه حوزه فعالیت شرکتی کشاورزی باشد بایستی یکی از اعضای هیئت مدیره شرکت دانش‌آموخته رشته کشاورزی باشد. می‌توان پیشنهاد کرد در زمان ثبت شرکت، یکی از اعضای هیئت مدیره، دانش‌آموخته رشته حقوق باشد.

امروزه بسیاری از مشکلات مطروحه در {هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار} ناشی از عدم آگاهی کارگر و کارفرما نسبت به قوانین و مقررات است. دیدگاه برخی از مدیران شرکت‌ها این است که عموماً مشاورین حقوقی را عامل ایجاد مانع در فعالیت شرکت می‌دانند. علت این امر ناشی از آگاهی و شناخت مشاورین حقوقی نسبت به قوانین و مقررات و جلوگیری از اقدامات غیر قانونی به منظور پیشگیری از بروز مشکلات احتمالی است.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

مهدی رنجبر آذربایجان، مسئول کمیته حقوقی کمیسیون:

حضور مستمر یک نماینده یا مشاور حقوقی از ابتدا تا انتهای کسب و کار باعث می شود که این شخص نسبت به مسائل کسب و کار به صورت تخصصی اشرافیت داشته و بتواند در زمان وقوع مشکل به صورت تخصصی تر و آگاهی بیشتری نسبت به کسب و کار اقدامات لازم را انجام دهد.

صمد مظفرزاده، مسئول دایره حقوقی پارک علم و فناوری استان: در برخی مواقع قصد و نیت و خواسته طرفین به دلیل عدم تخصص و تجربه کافی وکیل، به صورت شفاف و به درستی در متن قرارداد عنوان نمی شود. این امر باعث بروز مشکل هم برای طرفین قرارداد و هم برای دستگاه های قضایی می شود. امروزه وکیل به معنای عمومی گذشته کارایی ندارد. بلکه در تمام حوزه های تخصصی اعم از حوزه مالیات، سرمایه گذاری و ... نیازمند وکیل متخصص هستیم. پیشنهاد می کنم در کنار ترویج فرهنگ استفاده از مشاورین حقوقی، به تربیت نیروی متخصص حقوقی نیز توجه شود.

صادق آبار، مسئول دایره حقوقی شرکت شهرک های صنعتی استان: لزوم استفاده از ظرفیت مشاوران حقوقی به عنوان بازوان توانمند واحدهای صنعتی باید به مدیران عامل القاء شده و نقش مدیریت حقوقی در جلوگیری از هدر رفت منابع مالی و مدیریتی برای مدیران واحدهای صنعتی تبیین شود. به عقیده بنده می توان لزوم معرفی نماینده حقوقی در زمان تأسیس شرکت را به مراجع قانون گذاری پیشنهاد داد.

سعید زارعان، مشاور دایره حقوقی شرکت شهرک های صنعتی استان: ممکن است الزام به حضور کارشناس حقوقی در بدنه کارشناسی در ابتدا غیر ممکن به نظر برسد. اما با مرور زمان، مدیران واحدهای صنعتی با آگاهی نسبت به نقش مشاور حقوقی در کاهش مشکلات احتمالی، به کارشناسان حقوقی در کسب و کار خود احساس نیاز خواهند کرد. بنابراین فرهنگ سازی در این راستا ضروری به نظر می رسد.

رحیم آفتابی، مسئول دایره حقوقی اداره کل حفاظت از محیط زیست استان: در حوزه عملکردی سازمان محیط زیست متأسفانه به دلیل عدم آگاهی اکثر مدیران واحدهای تولیدی از ابتدایی ترین مسایل حقوقی باعث ایجاد مشکلات زیادی هم برای واحد تولیدی و هم برای سازمان محیط زیست شده است. بنابراین حضور کارشناسان حقوقی در بدنه کسب و کار برای کاهش مشکلات بخش خصوصی ضروری است.

بابک پورمند، وکیل حقوقی: در تکمیل فرمایشات اساتید به عقیده بنده، اتاق بازرگانی و کمیته حقوقی کمیسیون در دو بخش آموزش و حساس سازی مدیران صنایع به استفاده از علم مشاوران حقوقی می تواند نقش مؤثری ایفا کند.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

اگرچه اکثر مدیران واحدهای صنعتی در مواجهه با مشکلات قضایی از وکیل استفاده می کنند، اما باید نسبت به نقش کارشناسان حقوقی در جلوگیری از مشکلات احتمالی و حضور مستمر آن در تمام مراحل کسب و کار آگاه شوند. مطمئناً هزینه استفاده از دانش کارشناسان حقوقی به مراتب کمتر از هزینه وکیل برای رسیدگی به امور قضایی خواهد بود.

محمد باقر رضوی، مسئول واحد حقوقی اداره کل استاندارد استان: همانطور که مستحضر هستید در مجلس استفاده از مشاوران حقوقی در واحدهای صنعتی ضروری اعلام شده است. در این راستا اتاق بازرگانی و اتاق اصناف بایستی صنایع را نسبت به استفاده از کارشناسان حقوقی در کسب و کارهایشان ترغیب کنند. به نمایندگی از طرف اداره استاندارد در راستای شناسایی و بررسی قوانین و مقررات محل کسب و کار، موازی کاری دستگاه های اجرایی، قوانین و مقررات زاید و ... با کمیته حقوقی کمیسیون اعلام همکاری می کنیم. پیشنهاد می کنم به منظور حصول نتایج بهتر از ظرفیت سایر ارگان های نظارتی و حمایتی نیز استفاده شود. در نهایت می توان پس از احصای مشکلات و بررسی اولیه در کمیسیون، نتایج حاصله را در جلسه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان نیز مطرح کرد.

احمد سلمان پور، مسئول دایره حقوقی بانک ملت استان: در حوزه امور بانکی، مشتریان به دلیل عدم اشرافیت به قوانین و مقررات، با مشکلات تعزیراتی مواجه می شوند. ما نیز به جهت تکلیف بانک مرکزی موظف به معرفی مشتری به اداره کل تعزیرات حکومتی هستیم. متأسفانه به علت انجام وظیفه بانک، کسب و کارها نیز با مشکل مواجه می شوند. باید نگرشی در مدیران واحدهای تولیدی و صنعتی ایجاد شود که کارشناس حقوقی نه تنها مانع فعالیت کسب و کارها نیستند بلکه ریسک کسب و کار را کاهش می دهند.

علیرضا محمدنژاد داریانی، مدیر دایره حقوقی سازمان جهاد کشاورزی استان: متأسفانه خلأ فکری، فرهنگی و ذهنی موجود در جامعه باعث شده تا با دیدگاه کلید قفل کسب و کار به کارشناسان حقوقی نگاه کنند. چراکه هدف مدیر عامل رسیدن به نتایج مورد هدف در کوتاه ترین زمان ممکن است در حالی که کارشناس حقوقی چهارچوب اجرایی عمل را منطبق بر قوانین و مقررات تنظیم می کند. چنین عنوان می شود که ماده قانونی تحت عنوان حضور نماینده حقوقی در بخش خصوصی، بر اساس تبصره ماده ۸ قانون نحوه اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی تصویب شده است. {برابر تبصره ماده ۸ قانون اجرای سیاست های اصل ۴۴ و چهارم قانون اساسی، دولت مکلف است ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون کلیه امتیازات موجود موضوع این ماده را لغو کند یا تعمیم دهد این تبصره، واضح امتیاز برای بنگاه ها را دولت می داند. لازم به ذکر است که امکان استفاده از نماینده حقوقی توسط سازمان های دولتی و عمومی نه توسط دولت که بر اساس ماده ۳۲ قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ و توسط قوه مقننه اعطا شده است. از این رو بحث نمایندگی حقوقی امری تقنینی است و نه امتیاز اعطایی توسط دولت. اینک آیا وجود نماینده حقوقی در بخش خصوصی، دامنه فعالیت وکیل ها را محدود می کند چالشی است که موجب بروز اختلاف بین قانون و کلا و مجلس شده است.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

از طرفی مجمع تشخیص مصلحت نظام این ماده قانونی را در راستای سیاست های کلی اصل ۴۴ به رسمیت نشناخته و اعلام کرده که این قانون بایستی در قالب آیین دادرسی مدنی قرار گیرد. پیشنهاد شده که این قانون تحت عنوان ماده ۳۲ مکرر قانون آیین دادرسی مدنی تصویب و ابلاغ شود. اگر پیشنهاد قبول شود و اصلاحات صورت گیرد در صحن علنی مجلس نیز مطرح خواهد شد. پیشنهاد می کنم به عنوان مثال شرکت شهرک های صنعتی از طرف فعالان مجموعه خود به جذب کارشناسان حقوقی اقدام کرده و قوانین و مقررات و آیین نامه های اجرایی مرتبط با حوزه فعالیت سازمان خود را تهیه و در سامانه خود بارگذاری کند. در رابطه با اصلاح نظام قراردادهای دولتی نیز، سازمان جهاد کشاورزی در حد معاملات متوسط اقدام کرده است. در آینده به بررسی معاملات بزرگ خواهیم پرداخت و در نهایت قراردادهای اجاره ای واگذاری اراضی ملی دولتی برای سرمایه گذاری در بخش های کشاورزی و طرح های غیر کشاورزی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

بهراد صغیری، وکیل دادگستری: با توجه به رسالت و وظیفه ذاتی و قانونی کانون وکلا پیشنهاد می کنم دوره های آموزش کارشناسان حقوقی از طریق کانون وکلا برگزار شود.

سختاوت خیرخواه، نائب رئیس کمیسیون: مباحث حقوقی کسب و کار به دو بخش کلان تقسیم شده است. بخش اول شامل اطلاعات اولیه حقوقی که فعالین اقتصادی نسبت به آن آشنایی ندارند و در صورت ارائه راهکارهای کاربردی، بسیاری از مشکلات حل خواهد شد.

بخش دوم بحث درستکاری است. بزرگترین مشکلاتی که بین کارفرما و اداره کار، بانک، محیط زیست و ... ایجاد می شود به دلیل فقر فرهنگ درستکاری است. متأسفانه گاهاً واحدهای تولیدی در ارتباط با امور حقوقی به دنبال راهکارهایی برای دور زدن قانون هستند. بنابراین فرهنگ سازی بسیار حائز اهمیت است و باید در اولویت فعالیت کمیته حقوقی کمیسیون قرار گیرد.

همچنین پیشنهاد می کنم طی فراخوانی، اتاق از ظرفیت کارشناسان حقوقی در راستای تهیه پیشنهادهای وضع و اصلاح قوانین و مقررات در حوزه های تخصصی استفاده کرده و نسبت به انتشار این پیشنهادهای اقدام کرده و در دسترس اعضای اتاق و سایر استفاده کنندگان قرار دهد. از طرفی نسبت به پایش قوانین و مقررات مخل کسب و کار اقدام کرده و پس از شناسایی و بررسی آنها، نتایج را به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی یا مجلس ارائه کند. در نهایت پیشنهاد می کنم لیستی از حقوق دانان متخصص در حوزه های مختلف با مشخصات کامل، تهیه و در سایت اتاق اطلاع رسانی شود.

علی نواداد، دبیر انجمن فولاد استان: طی صحبت اساتید ضرورت حضور مستمر نماینده حقوقی در بدنه کسب و کار کاملاً درک شد. به نظر اتاق بازرگانی در برگزاری دوره های آموزشی و ترویج فرهنگ استفاده از کارشناس حقوقی می تواند نقش پررنگی ایفا کند.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

عزیز امن الهی، رئیس مرکز دآوری اتاق تبریز: در راستای اهداف جلسه می توان از ظرفیت معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه نیز استفاده کرد.

هم چنین خواهشمندیم پیشنهادهای کمیته حقوقی کمیسیون در جلسه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان مطرح شود. با توجه به اینکه استفاده از مشاور حقوقی برای واحدهای کوچک توجیه اقتصادی ندارد صرفاً معرفی نماینده حقوقی در واحدهای صنعتی متوسط و بزرگ الزامی شود.

مصوبات جلسه :

متن مصوبه

ردیف

۱
مقرر گردید برگزاری دوره های آموزشی ترویج فرهنگ استفاده از کارشناس حقوقی توسط کمیسیون از اتاق بازرگانی تبریز درخواست شود. (با توجه به اینکه عدم استفاده از مشاور حقوقی در امور تجاری از جمله قراردادها باعث بروز مشکل هم برای طرفین قرارداد و هم برای دستگاه های قضایی می شود و همچنین مشتریان به دلیل عدم اشرافیت به قوانین و مقررات، با مشکلات تعزیراتی مواجه می شوند).

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

TABRIZ CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES & AGRICULTURE